

11.12.2018

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO (MANE)

Aika: Tiistai 11.12.2018 klo 9.00–11.00
Paikka: Oikeusministeriö, Etelä Esplanadi 10/12, kh. Julkisuus, Helsinki

Paikalla: Jari Leppä pj.
Ann-Sofi Backgren
Hanna-Mari Heinonen
Anne Knaapi
Kari Latvus
Kaisa-Leena Lintilä
Toivo Muilu
Marko Mäki-Hakola
Juha Nuutila
Håkan Nystrand
Asko Peltola
Reijo Petrell
Petri Rinne
Mikko Rissanen
Antti Siika-Aho
Jukka Sippola
Paula Yliselä
Kari Virranta
Katariina Vuorela
Anne-Mari Välikangas
Maria Wakeham-Hartonen
Niklas Wilhelmsson

Antti Siika-Aho (ministeri Lintilän esikunta)

Christell Åström pääsiht.
Antonia Husberg siht.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja, maa- ja metsätalousministeri *Jari Leppä* avasi kokouksen klo 9.10.

2. Edellisen kokouksen 9.10.2018 muistion hyväksyminen

Päätös:

Muistio 3/2018 hyväksyttiin muutoksilla: Toivo Muilu lisätään osallistujalistaan, korjataan Jyrki Wallinin nimi osallistujalistassa.

3. Tervetuloa oikeusministeriöön

Päätös:

Kuultiin neuvotteleva virkamies Niklas Wilhelmssonin ja erityisasiantuntija Maria Wakeham-Hartosen ajankohtaiset terveiset oikeusministeriön demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksiköstä sekä kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEsta. Merkittiin tiedoksi.

Keskustelun yhteenveto:

Neuvotteleva virkamies Niklas Wilhelmsson kertoi MANEille DKY:stä, joka on suoraan kansliapäällikön alaisuudessa toimiva yksikkö. Sen yhteydessä toimii kolme poikkihallinnollista verkostoa: perus- ja ihmisoikeus-, demokratia- ja kansalliskieliverkosto. Yksikön tehtäviin on toimia ylipäätänsä vaaliviranomaisena ja siellä ylläpidetään puoluekisteriä, kansalaisten ja kuntalaisten aloite- ja kuulemispalveluita (mm. otakantaa.fi). Yksikön vastuulla on myös kielellisten oikeuksien seuranta, kielikertomuksen laadinta kerran hallituskausittain, saamelaisasioiden koordinointi sekä valtuutettujen tulosoheutus. Mikäli maakuntauudistuksesta päätetään, tulee maakuntauudistus-aloitepalvelu yksikön tehtäväksi ja ylläpidettäväksi.

Wilhelmsson nosti ajankohtaisina asioina eduskuntavaalit, EP-vaalit sekä maakuntavaalit, jotka arvioiden mukaan vielä siirtyy. Wilhelmsson painotti vaalien turvallisuus -tematiikkaa ja erityisesti desinformaatiota. Hän korosti, että asianmukaisella vaalitiedotuksella sekä valistuksella pystytään vaikuttamaan ihmisten tietoisuuteen. DKY-osastolla on materiaalia, jota kaikki – myös MANE järjestöt – voivat hyödyntää omassa vaalitiedotuksessa. Materiaalien jalkauttamisessa on haasteita ja Wilhelmsson pyysi organisaatioita olemaan DKY:hyn yhteydessä asiaan liittyen.

Wilhelmsson nosti MANEn kannalta ajankohtaiseksi asiaksi esille kuntalain uudistushanke, joka tarjoaa mahdollisuuden MANEn ja DKY:n väliselle yhteistyölle. Uudistuksen taustalla on Tulevaisuuden kunta –prosessi. Tarkoituksena on ajanmukaistaa kuntalain 22 § ja liittää siihen ”monipaikkaisuus” – ulottuvuus oikeuttamalla erilaiset osallisuuden muodot. Wilhelmsson selosti, että kaksoiskuntalaisuus –keskustelussa äänioikeus on sidottu varallisuuteen, mikä on perustuslain vastaista: Äänioikeutetulle, jolla on kiinteistöä muussa kuin kotikunnassaan, annettaisiin äänioikeus. Tästä syystä KL ei tule vastaisuudessa sallimaan äänioikeutta monipaikkaisille.

Wilhelmsson totesi, että EU-puheenjohtajakaudella demokratia ja osallisuus –teemat tulevat olemaan keskeisesti esillä. Näissä kokonaisuuksissa on nähty ja koettu paljon turbulenssia EU:n sisällä ja Wilhelmsson korosti kansalaisyhteiskunnan roolia ja sen vahvistamisen tarvetta.

Wakeham-Hartonen kertoi kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn kuulumiset. Tällä hetkellä käynnissä on kolmas toimikausi. Jäseniä KANEssa on 19.

Wakeham-Hartonen painotti kansalaistoiminnan edellytysten vahvistamisen tarvetta. Tila on nähty kaventuneen etenkin Euroopassa ja myös Suomessa ja avustuskäytännöt ovat saattaneet kiristyä. Ihmisoikeuskasvatuksen edistäminen on osa KANEn toimintaa. KANE on myös järjestänyt puoluesihteereille keskustelutilaisuuksia. Yhteistoiminta MANEn kanssa on kiteytynyt Kumppanuus-päivän järjestämiseen yhteistyössä Kuntaliiton kanssa. Wakeham-Hartonen toivoi, että yhteistyö jatkuu ja syvenee.

Hän esitteli MANEille KANEn eduskuntavaaliteemojen painopisteet, jotka KANE toivoo, että etenee hallitusohjelmaan saakka. Painopisteet ovat seuraavat:

[Lisäys]

Puheenjohtaja totesi, että MANEn ja KANEn yhteistoiminta on tärkeä ja painotti byrokraattisen taakan sujuvoittamista edelleen. Hän totesi, että tämän hallituskauden aikana on asian eteen tehty paljon. Wilhelmsson lisäsi, että Suomi.fi –palveluportaaliin on lisätty erillinen osio vapaaehtoistoiminnalle, jossa suora yhteys sähköisiin lupapalveluihin.

4. Liikennepalvelulaki

Päätös:

Kuultiin neuvotteleva virkamies Elina Immosen (LVM) sekä Veli-Matti Karppisen (Harvaan asutun maaseudun verkosto) puheenvuorot. Keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Keskustelun yhteenveto:

Neuvotteleva virkamies Elina Immonen selosti Liikennepalvelulain kokonaisuutta MANElle. Hän totesi, että liikennepalvelulain myötä on kumottu monia erillislakeja ja säädökset on yhdistetty yhteen lakiin. Liikennepalvelulaissa on sujuvoitettu ja myös purettu säädöksiä. Taustalla on ollut tavoite helpottaa yritysten markkinoille pääsyä ja edistää kilpailua. Immosen mukaan tämän pitäisi näkyä vastaisuudessa myös julkisella puolella edullisimpina liikennepalvelujen hankintoina.

Immonen korosti yritysten merkitystä liikennepalvelulain uudistamisessa. On haluttu toteuttaa aktiivisia kannustimia lainsäädännön keinoin. Liikennepalvelulaki on uudistettu kolmella hallituksen esityksellä sekä muutamalla lisäesityksellä. Julkisen liikenteen lippujen rajapintoja on avattu vuoden 2018 alussa. Uusi taksisääntely tuli voimaan heinäkuussa. Kolmas vaihe, jossa käsitellään ammattipätevyyttä, on eduskunnan käsiteltävänä. ammattipätevyyttä. Liikennepalvelulain myötä lainsäädännön numerointi on muutettu juoksevaksi.

Immonen kertoi, että liikennepalvelulaki käsittää kaikki liikennemuodot (lento- ja meriliikenne pitkälti EU-säädetyä), ammattipätevyyksiä (myös voimakkaasti EU-säädetty), markkinoille pääsyä ja digitalisaatiota. Hänen mukaansa liikennepalvelulailla pyritään mahdollistamaan erilaisten liikennepalvelujen kehittämiseen. Immonen kertoi lyhyesti MaaS-kehittämisestä, joka viittaa liikenne palveluna –konseptiin (Mobility as a Service), jossa matkan suunnittelu, varaaminen ja maksaminen yhdistetään ja liikkuminen siirtyy oman henkilöauton käyttämisestä liikkumispalveluja hyödyntävään tapaan. Suomi toimii tässä testialustana.

Immonen selitti taksipalveluiden muutosta: taksilupien kiintiöiden purkamista, enimmäishintasääntelyn poistamista sekä päivystysvelvoitteen poistamista. Immonen sanoi, että ”käytännön kokemuksella ei kaikilla seuduilla ole toiminut päivystys”. Immonen ei avannut kenen kokemuksesta. Immonen kertoi myös, välityskeskus –velvoitteesta.

Immonen kertoi myös linja-autoliikenteen säädösten keventämisestä siten, että yhdelle luvulle yhdistetty joukkoliikenne- ja reittilupa. Lupa on voimassa kymmenen vuotta. Yrittäjältä ei edellytetä tiettyä koulutusta. Osaaminen mitataan vain pelkissä kokeissa. Tavaraliikennelupia kevennetään muun muassa sen osalta, että alle 3,5 tonnin pakettiautoista tarvitaan tehdä vain ilmoitus. Traktorit on vapautettu lupakäytännöistä.

Kehittämisasiantuntija Veli-Matti Karppinen nosti puheenvuorossaan harvaan asuttujen alueiden näkökulman. Tarkastelussa Karppinen painotti mahdollisuuksia. Hän kuitenkin totesi, että poliittisten tavoitteiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden yleistäminen valtakunnassa on vaikeaa.

Karppinen kertoi, että koulu- ja KELA-kyytien osalta toimijoita ei enää ole tai on ainoastaan pari toimijaa kuntakeskuksissa. Kylätaksit ovat laajasti lopettaneet toimintansa. Karppinen totesi, että KELA-taksien kilpailuttaminen on vaikuttanut siihen, ettei myöskään kuntien kilpailuttamiin koulukyyteihin enää saada tarjouksia. Karppinen totesi, että taksiliikenteen osalta on suuri tarve kokonaiskoordinoinnille.

Digipalveluihin liittyen Karppinen muistutti, ettei kaikkialla eikä kaikilla ole verkkoyhteyksiä. Monin paikoin mobiiliyhteydet tarkoittavat käytännössä 2G-varjossa olemista. Karppinen painotti, että digipalveluiden osalta keskeistä on valokuituverkon rakentaminen Suomessa.

Karppinen korosti myös, ettei kaikilla ihmisillä ole mahdollisuuksia hyödyntää digipalveluita. Puhelinpalvelua tarvitaan edelleen, vaikka käyttöliittymiä on kehitetty ja kehitetään.

Liikennepalvelulain täytäntöönpanon maaseutuvaikutuksista Karppinen nosti esille taksiliikenteen huomattava heikkeneminen harvaan asutun maaseudun alueilla ja erityisesti Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa, osassa Keski-Suomea ja Etelä-Savoa. Reunaehtoja ei olla kyetty hyödyntämään kilpailutustilanteessa, jossa taksiliikenne on vapautettu. Näin ollen

kilpailutus on epäonnistunut. Liikennepalvelulain ja kilpailutuksen yhteys on selkeä ja kilpailutuksessa pitäisi olla selkeät raamit.

MaaS-palveluihin liittyen Karppinen totesi, että palvelu toimii huonosti pitkien etäisyyksien ja harvaan asutuilla alueilla, jossa ei ole tarpeeksi kunnollisia digiverkkoja ja toimijoita on vähän. Karppinen painotti erityisesti sitä, että harvaan asutuilla alueilla oman auton käyttäminen on elintärkeä, kimppakyydeistä huolimatta. Henkilöauton käyttöä on pystyttävä tukemaan esimerkiksi veroratkaisuilla, sillä tukia, joita käytetään taajamien julkiseen liikenteeseen ei ole käytettävissä harvaan asutuilla alueilla.

Karppinen huomioi erityisesti seuraavat asiat: Harvaan asuttujen alueella perusjoukkoliikennettä ei ole, sillä se ei ole kannattavaa toimintaa. Liikennepalvelulain ratkaisuissa on liikaa lähdetty hakemaan ratkaisuja liikenteen sisältä eikä ole huomioitu poikkihallinnollisuutta palveluiden järjestämisessä. Liikennepalveluja olisi maaseutujen näkökulmasta, ja erityisesti harvaan asuttujen alueiden näkökulmasta, pitänyt ja pitää tarkastella ja kehittää laajemmasta näkökulmasta. Pelkän liikenteen kautta ei löydy ratkaisuja kaikkialle Suomeen. Palvelukeskuksessa pitää olla taksipalvelu.

Mahdollisuuksista Karppinen korosti monipalveluyrittäjyyttä ja matalan tuottavuuden perusteita sekä yhteiskunnallista yrittäjyyttä, jossa tulos on palvelu ja tuotot menevät toiminnan kehittämiseen.

Keskustelussa todettiin, että julkisiin hankintoihin on kohdistettava huomiota. Ainoana hankintakriteerinä ei voi olla hinta. Huomautettiin myös siitä, että TE-palveluiden siirtyessä digitaalisiksi keskitettiin palveluja ja karsittiin kasvokkain annettavaa palvelua, mihin nyt ollaan palaamassa. Painotettiin, että edelleen tarvitaan kasvokkain ja puhelimitse annettavia palveluita. Korostettiin, että perusinfrastruktuurin osalta digitaalisten palveluiden käyttöönotossa ja kehittämisessä on puutteita. Sanottiin, että uudistus antaa uusille innovaatioille mahdollisuuksia. Korostettiin reunaehtojen merkitystä julkisissa hankinnoissa.

5. Maaseutupoliittisia painotuksia eduskuntavaaleihin

Päätös:

Kuultiin sihteeristön ehdotuksia painopisteiksi pääsihteeri Christell Åströmin esittämänä. Käytiin lähetekeskustelu ja päätettiin jatkotoimenpiteenä eduskuntavaalipainopisteiden hyväksyminen sähköpostimenettelyllä. Asiakirjaa muokataan käydyn keskustelun pohjalta.

Keskustelun yhteenveto:

Pääsihteeri Åström kertoi, että ehdotuksessa on sisällölliset nostot jaettu kolmen teeman alle: Elinvoimaista Suomea kehitetään kestävästi kokonaisuutena, paikkaperustaisesti ja avoimesti kansalaisyhteiskuntaa, kansalaisten osaamista sekä yrittäjyyttä vahvistamalla. Painopisteissä on lähdetty liikkeelle siitä näkökulmasta, että tarvitaan räätälöityjä ratkaisuja, jotka huomioivat eri alueiden tarpeet, vahvuudet, toimintaympäristöt ja mahdollisuudet. Åström kertoi, että ajatuksena on tuottaa artikkeleita, joiden kautta lukija pääsee syvemmälle taustalla oleviin tekijöihin. Åström selosti, että tavoitteisiin pääseminen vaatii niin päättäjiltä omakohtaisia toimia, että konkreettisia poliittisia päätöksiä. Siksi painopisteissä on huomioitu sekä että.

Keskustelussa toivottiin enemmän konkreettisia nostoja ja rohkeita avauksia yhdenvertaisuuteen liittyen. Mainittiin Norjan malli. Kestävän kehityksen edistämiseen liittyen haluttiin korostaa kannustimien luontia esimerkiksi autoilun osalta, hiilensidonnan edistämistä sekä rohkeita vero- ja tukiratkaisuja. Huomautettiin, että 40 prosenttia seuraavan yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) varoista on tarkoitus kohdentaa ilmastotoimenpiteisiin.

Mainittiin, että työ- ja elinkeinoministeriölle kohdistettu paikalliskehittäjien ykkösvaatimus on saada mukaan korttelit yhteisölähtöiseen kehittämiseen ja maaseutu-kaupunki-yhteistyön

parantamiseen. Todettiin, että tämä on myös komission linjausten mukaista. Korostettiin kaupunkikehittämisen ja maaseutukehittämisen vuoropuhelua ja yhtäaikaista tarkastelua. Peräänkuulutettiin MYR:ien roolia aluetason maaseutu-kaupunki-dialogissa. Todettiin, että kaikissa maakunnissa tulee huomioida alueiden erilaisuudet.

Peräänkuulutettiin luonnonvarojen hyödyntämistä liiketoiminnallisesti ja yritysliiketoiminnan korostamista.

Peräänkuulutettiin nuorten näkökulman sisällyttämistä poikkileikkaavana teemana painopisteisiin.

Peräänkuulutettiin digi-puolen terävöittämistä. Esitettiin lisättäväksi peruspalveluvelvoitteen nostamista 100 Mbit/sekuntiin. Todettiin, että 5G huutokauppa-asiakirjojen reunaehdoja on seurattava. Kysymys on, miten kehittäminen lähtee liikkeelle maaseutualueilla.

Huomautettiin huoltovarmuus –kokonaisuuden lisäämistä, joka liittyy energian ja ruokaan. Todettiin, että jakelupisteverkkoa on kehitettävä.

Lisättiin maininta siitä, että paikalliskehittämisen malleja on katsottava myös Ruotsista, missä molemmat rahastojen varoja (EAKR ja EMKR) ohjataan Leaderin kautta.

Kiinnitettiin huomiota siihen, että räätälöidyt vero- ja tukiratkaisut vaativat selvittämistä yhdenvertaisuus –näkökulmasta, sillä se on erittäin haasteellinen tässä yhteydessä. Ehdotettiin muotoiltavaksi, että veroratkaisuja selvitetään. Korostettiin kaksoiskuntalaisuus selvityksen raportissa olevia reunaehdoja monipaikkaisuus-ilmioon liittyen.

Todettiin, että painotukset vaativat enemmän konkretiaa. Korostettiin perusväyläpidon haasteista ja erityisesti alempiasteiden tieverkon haasteista. Ehdotettiin lisättäväksi yksityisteiden tuen tarvetta, jotta välttämätön infra pystytään pitämään kunnossa maaseudun tuotteiden kuljetuksia varten.

Huomautettiin kielellisistä virheistä Yo muutettava yliopistot.

Peräänkuulutettiin kärkien esiin nostamista.

Puheenjohtaja totesi lopuksi, että kolmen kokonaisuuden rakenne on toimiva, mutta sisältö vaatii täsmentämistä ja lisää konkretiaa. Asiakirjaan lisätään liikeyrittämisen korostamista, tieverkon ja tiestön ensisijaisuutta ja nuorten näkökulmaa. Puheenjohtaja korosti, että MANEn tulee olla se taho, joka pystyy tekemään rohkeita esityksiä.

6. Maaseutupolitiikan neuvoston toimintasuunnitelma 2019

Päätös:

Kuullaan erityisasiantuntija Eero Koskin (Maaseutupolitiikan Osaaminen ja työllisyys -verkosto) esitys Maaseutupolitiikan verkostojen toimintasuunnitelmakokonaisuudesta vuodelle 2019. Käytiin keskustelua ja merkittiin tiedoksi. MANEn toimintasuunnitelmaan päätettiin lisätä kirkonkylät tarkasteltavaksi aiheeksi.

Keskustelun yhteenveto

Erityisasiantuntija Eero Koski totesi, että verkostojen toiminnassa korostetaan maaseudun mahdollisuuksia ja viedään hyviä käytäntöjä eteenpäin. Kestävän kehityksen –teema tulee näkymään poikkileikkaavasti jokaisen verkoston toiminnassa. Yhteiskunnallinen yrittäjäyys, paikkaperustaisuus ja monipaikkaisuus, viestinnän vaikuttavuus ja kehittäminen –teemat toimivat verkostojen toimintojen yhteisinä rajapintoina. Koski esitti lyhyesti myös verkostokohtaiset painotukset.

Keskustelussa peräänkuulutettiin kirkonkylien aseman huomioimista toimintasuunnitelmassa. Korostettiin kirkonkylien palveluiden tärkeyttä ympäröivän maaseudun väestölle ja vaikutusta siihen, mikäli palvelut häviävät sieltä.

[Puheenjohtaja poistui. Pääsihteeri toimi puheenjohtajana]

7. Hankeryhmän kokoonpano 2018

Päätös:

Kuultiin maaseutuylitarkastaja ja MANEn hankevastaava Antonia Husbergin esitys MANE hankeryhmän kokoonpanosta. Päätettiin kokoonpanoksi seuraava: Christell Åström, MANE / maa- ja metsätalousministeriö, Antonia Husberg MANE / MMM, Marianne Selkäinaho MMM, Mikko Rissanen STM, Maria Wakeham-Hartonen OM, Virpi Harilahti-Juola MSL, Petri Rinne SYTY. MANE valtuutti sihteeristön lisäämään TEMin ja MUA ry:n jäsenten nimet kokoonpanoon.

8. Muut asiat

Harvaan asutun maaseudun parlamentaarinen työryhmä

- Biotalouteen liittyvät, hyväksytyt toimenpide-ehdotukset (LIITE 6)

Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset

- Maaseutuvaikutusten arviointi politiikkasuositukset tulossa
- Osaavan työvoiman saatavuus tulossa
- Osallisuus palveluissa tulossa

Lausunnot ja kannanotot

- Maaseutupolitiikan neuvosto: [Maaseutualueiden osaavan työvoiman pula kansallinen kysymys](#)

Julkaisut

- MUA 2–3/2018 – Maaseutuja tulevaisuudessa. Painettu julkaisu jaetaan MANEn kokouksen osallistujille.
- Julkaisun verkkoversio löytyy [MUA-lehden sivuilta](#).

Tulevat tapahtumat

Sihteeristön kokoukset vuonna 2019

- 5.2.
- 13.3.

Päätösesitys:

Todetaan ja merkitään tiedoksi.

9. MANEn kevään kokoukset

- MANE kokoontuu keskiviikkona 27.3. klo 10-12, Helsingissä.
- MANEn retkikokous kesäkuun alussa. Suuntana mahdollisesti Itä-Uusimaa.

Päätösesitys:

Todetaan ja merkitään tiedoksi.

10. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 11:10.